

Arne Larsen, formaður í ráðgevandi neyndini:

Gjaldið heldur skuld enn at hugsa um skattalætta

Framgongdin í Føroyum stendst av, at toskafiskiskapurin hevur verið so góður, men fólkaflýtingin hevur eisini gjørt sítt, heldur formaðurin í ráðgevandi neynd farsætisráðharrans, sum hevur vitjað í Føroyum

EIRIKUR LINDENSKOV

Ráðgevandi neyndin hjá forsætismálaráðharranum hevur vitjað í Føroyum seinastu dagarnar. Nýggjur formaður er valdur, og hann hevur nýtt høvi í fjølmíðunum at siga sína hugsan um búskap okkara.

Tað skerst ikki burt, at tónarnir ikki eru teir somu, sum vit kendu frá áttatiárunum, tá Skak-Nielsen harðliga tók til orðanna mótvegis tingi og landsstýri. Síðani

tók Erik Bonnerup við. Hann var heldur mildari, men nú Arne Larsen hevur tikið við er vordur enn størri samsvar millum tað, sum politikararnir siga, og sjónarmiðini hjá neyndini.

Tá landsstýrið í fjør lat skattalætta upp á 100 milliónir krónur, átalði ráðgevandi neyndin, tí tilsvarendi sparringar ikki vóru framdar. Landsstýrið segði tá, at sparringar upp á 36 milliónir og meir inntøka av øktum aktiviteti fór at fígga lætta-

an. Nú sæst, at tað gekk, sum landsstýrið spáddi, og hesum tekur formaðurin í ráðgevandi neyndini undir við. Men hann sigur framvegis, at skal skattalætti gevast, mugu tilsvarendi sparringar ávisast.

Hann heldur annars, at føroyingar heldur skulu brynja seg við toli, og ikki krevja hægri lønir og skattalætta fyrstu árin. Hann heldur, at vit heldur skulu brúka pengarnar til at gjalda

skuld aftur fyrri, tí tá hon er góldin, er landið nógv betur fyrri búskaparliga og kann tá betur lata lættar av ymsum slag.

Arne Larsen sigur eisini, at framgongdin sum byrjaði í 1995 heldur fram. Men hann ávarar eisini, tí enn eru nøkur negativ signal, og trupulleikar, sum ikki eru bastir. Hann heldur, at ein partur av framgongdini skyldast, at heili 10% av føroyingum eru fluttir av landinum. - Annars hevði arbeiðsloysið

verið tað størri, sigur hann.

Hann sigur framgongdina annars standast av økta toskafiskiskapinum, og heldur, at um vit ikki gjara út nú, so verður javnvág á fíggjarlógini longu í ár. Til-

Arne Larsen er nýggjur formaður í ráðgevandi neyndini

mæli hansara er stutt, at vit heldur skulu gjalda aftur skuld enn droyma um skattalætta.

Lættari at gjalda skuld um vit geva skattalætta

- Nettolønin skal hækkast, bruttolønin skal lækkast. Fólk skulu sjálv gera av, hvørjar tænastur, almennar sum privatar, tey vilja keypa sær, eru nøkur av sjónarmiðunum hjá Annfinni Kallsberg, fíggjarmálaráðharra

EIRIKUR LINDENSKOV

Vit hava í summar fingið nýggjan fíggjarmálaráðharra, Annfinn Kallsberg. Meðan undanfarni fíggjarmálaráðharri, Jóannes Eidesgaard sat í Tinganesi, var skattalætti upp á 100 milliónir latin. Vit hava spurt Annfinn Kallsberg, um hann eisini situr og hugsar um at geva føroyingum skattalætta.

- Ja, absolutt, sigur hann. - Men hvussu tað skal gerast, er ikki komið upp á pláss enn, tí nógvir politiskir leikir skulu til, sigur Annfinn Kallsberg.

Hann visir á, at skal skattalætti gevast, so mugu sparringar til.

Undanfarna samgonga lovaði at spara 36 milliónir fyrri at fígga lættan, men tað gjørdi hon bara ikki, sigur Annfinn Kallsberg.

Vit spurdu hann, um føroyingurin so kann vænta álvarsom intriv eitt nú í almennar tænastu til tess at fígga ein komandi skattalætta.

- Vit eru ikki komin so langt enn, so hatta fáa eg ikki rættuliga útlað meg um. Men tað sum er galið í samfelagnum er, at vit fáa ov lítið burtur úr okkara framleiðslu til at fígga tað almenna virksemin, sum vit hava í dag. Vit mugu hava

betur samsvar millum hesi bæði tingini.

Landsstýrismaðurin ivast ikki í, at um ein skattalætti kann brúkast til at lætta um hjá vinnuni, so kemur ein stórir partur aftur í landskassan við øktum aktiviteti.

- Vit skulu lætta skattatrygði fyrri at geva pláss fyrri eini reallønarhækkning, og soleiðis at ein partur av skattalættanum ger tað lættari hjá vinnuni.

- Tann dagin tað loysir seg at arbeiða burtur úr føroyskum fiski, so fer eingin óviðgjørdur fiskur av landinum - so ólúksálga einfalt er tað, sigur landsstýrismaðurin avgjørdur.

- Tað sum haltar í samfelagnum er, at vit hava eina vinnu, sum ikki megnar at ekspandera.

Annfinn Kallsberg, sum lurtaði eftir Arne Larsen í útvarpinum mikukvøldið, heldur, at tíðindamenn ikki fara nógv væl í dýpdina í sínum spurningum.

- Arne Larsen segði, at tað sum var galið var, at vinnan ikki klárar seg. - Útvarpsmaðurin slepti bara endanum har - og so ikki meira! Arne Larsen gav okkum fullkomuliga rætt í okkara

analyseir av stóru trupulleikunum. - Eg kundi nógv av tí aftur, sum eg sjálvur havi staðið og sagt í

fleiri ár.

Men hvat hevur landsstýrismaðurin greitt ráðgevandi neyndini frá?

- Eg segði teimum fyrst og fremst, at eg als ikki trúgvi upp á, at hækkadu inntøkur landskassans standast av øktum toskafiskiskapi - tað er bara partvis rætt. Hetta verður bara

sagt fyrri at avleiða pástandinum um, at eitt lægri skattatryggt verður stóri aktivitet. Hasum er hann opinbart ikki samdur við mær.

- Ikki meiri enn eini 20% av økingini í lønarútgjaldinum stavar frá øktum fiskiskapi. Tað stavar frá, at stóri optimisma er í sam-

felagnum og frá, at latin er ein skattalætti, sum hevur gjørt tað eitt lítið sindur rúmsháttari at skapa aktivitet.

Annfinn Kallsberg tekur fullt undir við skattalættanum, sum tað varð latin, men hann vildi fegin farið viðari, eitt nú við at steðga lønarglæðingum. Heldur skuldi verið latin so mikið stóri skattalætti, tað hevði skapt enn stóri aktivitet, heldur fíggjarmálaráðharrin.

Of tá vit nevna Fólkaflóttin og lønarlækkning brýtur landsstýrismaðurin blaðmannin av...

- Vit skulu ikki hava løn-

arlækkning - vit skulu hava lønirnar upp!

- Tú fokuserar upp á eina bruttoløn - eg fokuseri upp á eina nettoløn...

Men fær samgongan ikki hetta fígjgnum, verður so skattalætti latin á sama hátt sum í fjør?

- Skattalætti er altíð ógvuliga positivur - lat meg undirstrika tað, sigur Annfinn Kallsberg.

Hann finst kortini eitt sindur at skattalættanum seinast.

- Tað er bara í tænastuvinnuni, í nýtsluni, handelsvinnuni og við einum øktum innflutningi, sum avleiðing at framgongdin er at hómá. Útflutningurin hevur als ikki fylgt við.

- Verður hetta gjørt einferð afturat, er vandin, at vit oyðileggja handels- og gjaldsáttan, og harvið økja vit aftur um skuldina og rentuútreiðslurnar hjá samfelagnum.

Tann rætti skattalættin er tann, sum ger at útflutningsvinnan fylgir við. Kunnu vit økja aktivitetin av øktum útflutningi - eitt nú við at fiskurin verður viðgjørdur í Føroyum, so at prisurin til fiskimannin veksur, tá vendar kostnaðarstøðið rett. Tá hava vit eitt støðið at byggja ein tryggan búskap uppá.

- Tú fært ein øktan akti-

Annfinn Kallsberg, fíggjarmálaráðharri

vitet, ein øktan útflutning og ikki ein innflutning, sum veksur í sama mun.

- Hetta fæst við at vaksa um nettolønina, men eisini við at lækka bruttolønina. Tá eg lækka bruttolønina, so øki eg um møguleikarnar hjá vinnuni at framleiða nøkur ting, sum ikki loysa seg í dag.

- Hetta er sera einfalt, sigur landsstýrismaðurin. - Eg skilji ikki, at allir ikki kunnu vera samdir við mær í hesum...

Annfinn Kallsberg sigur, at tað sjálvandi skulu almennar sparringar til, fyrri at geva rúm fyrri neyðuga skattalættanum. Men hvar og hvussu spart verður, vil hann kortini ikki greiða nærmari frá enn, tíðin er ikki búgvin til tess enn, sigur hann.

Landsstýrismaðurin visir á, at ta fyrstu tíðina eftir, at bruttolønirnar eru lækkaðar, fer landskassin at missa pengar. Men upp á longri sikt fara inntøkurnar aftur

at vaksa. - Hesa tíðini mugu álvarsamar sparringar til, sum fara at merkjast. Tí hava vit skotið upp at lækka karmin á fíggjarlógini.

Í løtuni eru tað ymsu landsstýrismenninir, sum arbeiða við hesum í samráð við sínar stovnar.

Men fer hetta at merkja, at føroyingurin nú sjálvur skal gjalda fyrri ymsar almennar tænastur?

- Tað kann eg ikki siga. - Men hugtøk sum nýtslugjöld, tey ljóða væl í føroyum fólkalóksmanna?

- Persónliga haldi eg, at fólk sjálv eru tey bestu at forvalta sínar pengar. Tað inniber, at um fólk vilja hava eina tænastu, so er tað upp til tey, um tey keypa hana. Vit hava nógvir privatar tænastur, spurningurin er so, um vit skulu hava tvungnar almennar tænastur, sum verða noyðd at gjalda fyrri, men sum tey kanska ikki hava brúk fyrri, sigur nýggi fíggjarmálaráðharri at enda.